

ใจควรแก้กรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ เวลาชีวิตเรามันล่วงไปแต่ละวันๆ นะ คนเราเกิดมา ตั้งแต่เกิด ตั้งแต่วัยเด็ก ตั้งแต่วัยกลางคน ตั้งแต่วัยชราภาพ แล้วมันก็จะหมดไป นั้นเราเห็นกันด้วยร่างกายนะ แล้วจิตใจของเราล่ะ

คูสิ ว่าจิตไม่เคยตาย จิตของคนเราไม่เคยตาย จิตของคนและจิตของสัตว์มันไม่เคยตายเลย แล้วมันชราคร่ำคร่าไหมล่ะ? มันไม่ชราคร่ำคร่านะ ไม่เหมือนร่างกายของมนุษย์ ร่างกายของสัตว์ สัตว์สิ่งที่เกิดมามีร่างกาย มันชราคร่ำคร่าไปเพราะมันเป็นวิญญูะ มันเป็นเรื่องสมมุติ เป็นชาติเกิด เกิดเป็นสมมุติไง แต่จิตมันไม่เคยชราคร่ำคร่า

แต่เรามานเปรียบเทียบสิ ในสมัยเด็กเรามีความคิดอย่างหนึ่ง สมัยเราวัยทำงานมีความคิดอย่างหนึ่ง สมัยเราชราภาพไปเรามีความคิดอย่างหนึ่ง นี่ความคิดมันเป็นไปอย่างนั้นเพราะมันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นผลของชีวิตใจ ผลของโลก ประสบการณ์ชีวิต เห็นไหม จากเด็กขึ้นมาไร้เดียงสา

ชีวิตเกิดทุกชีวิตเลย ตอนเป็นเด็กจะไร้เดียงสา เป็นสิ่งที่ว่าสะอาด เป็นเหมือนผ้าขาว แล้วต้องมีการทำการศึกษาเพื่อจะให้ดำรงชีวิตไป เห็นไหม นี่ทำบุญ ทำบาปอกุศลจะเกิดนี้ไง เกิดดี เกิดชั่ว เกิดในสภาวะแบบนั้น แต่เวลาไปทำงานล่ะ เราต้องไปแข่งขันกับเขา เราต้องไปยืนในสังคม

สังคม เห็นไหม นี่สภาวะของสังคม ถ้าสังคมเจริญ สังคมที่ว่าศีลธรรมจริยธรรม สิ่งที่ว่าเจริญงอกงาม มีการเผื่อแผ่ เราย้อนกลับสมัยโบราณสิ เราดูสังคมสมัยโบราณ เป็นสิ่งที่ว่า

สังคมที่ดี จะมีความร่มเย็นเป็นสุข แล้วย้อนกลับไปสมัยตั้งแต่เราเด็กๆ คุณติ ภูมิประเทศต่างๆ มัน จะมีความร่มเย็นเป็นสุข แล้วจะเร่าร้อนไปเรื่อยๆ นะ เพราะป่าเขา ทรัพยากรเราใช้ไปเรื่อยๆ สิ่งนี้ มันจะมีแต่ความแห้งแล้ง

นี่ชีวิตมันเป็นไปอย่างนั้น แล้วเวลาเปิดนี่เป็นประสบการณ์ชีวิตใจ

แล้วเวลาเราแก่เฒ่าละ ผู้เฒ่าผู้แก่ ทางภาคอีสานเขาจะถือผู้เฒ่าเป็นหลักของหมู่บ้าน เวลา หมู่บ้านเขาเรียกผู้เฒ่า ผู้เฒ่าเป็นที่ปรึกษาของหมู่บ้าน เขาจะเคารพผู้เฒ่ากัน อันนี้เป็นเพราะอะไร เพราะเป็นการตกผลึกของสังคม สังคมตกผลึกอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะเขามีประสบการณ์ของเขา นี่ถ้าเทียบถึงชีวิตนะ แล้วเราเทียบถึงจิตติ มันไม่เคยชราคร่ำคร่า เวลาเราเด็กนี่มีชีวิต ความคิด อย่างหนึ่ง กลางคนมีความคิดอย่างหนึ่ง เวลาผู้เฒ่าขึ้นมา คนแก่คนเฒ่าควรจะเตรียมตัวเรื่องบุญ กุศลเพื่อความเกิดและความตาย เพื่อบุญกุศล ถ้าตามหลักของศาสนา แต่กิเลสมันเคยให้โอกาส ใหม ความคิดแก่เฒ่าขนาดไหนมันก็มีค้นหาความทะยานอยากของมัน มันไม่เคยแก่เฒ่าเลยนะ หัวใจเนี่ย ความคิดไม่เคยแก่เฒ่า เวลาตายไป มันถึงไม่มีชราคร่ำคร่าไง จิตไม่มีชราคร่ำคร่า

แล้วการเวียนตายเวียนเกิด เกิดเป็นมนุษย์เราก็มีโอกาสนะ เกิดเป็นสัตว์ ใจควรแก่ธรรม กับใจที่ไม่ควรแก่ธรรม เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็เกิดเหมือนกัน แต่เขาไม่ควรแก่ธรรม นี่สัตว์ แม้แต่เกิด พระโพธิสัตว์ก็เคยเป็นสัตว์เดรัจฉานเหมือนกัน แต่ขนาดเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ หัวหน้านะ เป็นนกพิราบ หัวหน้า เวลาที่นายพรานเขาดักขायไว้ นี่หัวหน้าสั่งนะ ทำให้แก่ลงตาย

คุณติ ทำไมนกพิราบมีความคิดได้ขนาดนั้นนะ ออกคำสั่งว่าให้สัตว์นอนตายหมดเลย นายพรานเขาเอาตาข่ายดักสัตว์ไว้ เขาเดินมาเขาก็แปลกใจ ทำไมนกตายหมด เขาเปิดตาข่าย พอ เปิดตาข่ายนี้หัวหน้าของสัตว์บอกพร้อมกันให้บินขึ้น เห็นไหม รอดชีวิตหมดเลย นี่ความคิดของ สัตว์

สัตว์ก็มีความคิดแบบนั้น คือสัตว์ที่เป็นพระโพธิสัตว์ใจ เป็นหัวหน้าหมู่ เป็นสิ่งที่พาหมู่ คณะให้พ้นจากภัยอันตราย แม้แต่ชีวิตขณะที่มีภัยอันตรายถึงกับชีวิตนะ ถ้าเขาจับไปก็ตายหมด การเกิดและการตายเป็นสังขารจริงอันหนึ่ง แต่ทุกชีวิตก็ไม่อยากตาย

ถ้าไม่อยากตาย เห็นไหม คุณติเราทำทานกัน ผู้ที่รับของจากเราก็มีความร่มเย็นเป็นสุข ชีวิต เขาก็มีความร่มเย็นเป็นสุข เขาคิดถึงคุณเราไหม นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่คนจะตายก็ไม่อยากตาย สัตว์

จะตายก็ไม่อยากตาย แล้วพระโพธิสัตว์เป็นผู้ที่ทำให้ชีวิตทั้งฝูงรอดมา มันเป็นบุญใหม่ มันเป็นสิ่ง ที่ว่าเป็นการสร้างเสริมบารมีใหม่ สิ่งนี้ เห็นใหม่ ขนาดนี้ละ ยังใจไม่ควรแก่ธรรม เพราะสัตว์ เจริญงานไม่มีโอกาสในการประพฤติปฏิบัติใจ

เราเกิดเป็นมนุษย์ ใจนี้ควรแก่ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดเป็นชาติ สุดท้าย เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ก็เกิดเป็นมนุษย์ ขนาดเกิดเป็นมนุษย์แล้วอยู่ในราชวัง ในเมื่อ พราหมณ์พยากรณ์แล้ว พระเจ้าสุทโธนะ ธรรมชาติของพ่อ พ่อก็ต้องอยากให้ลูกสืบสกุล ในเรื่อง ของธรรมชาติของความคิดที่ดีที่สุด เห็นใหม่ นี้ไม่ควรแก่ธรรม

ควรแก่ธรรมของโลกียธรรม คือพ่อก็ต้องสนับสนุนลูกให้มีที่ยืนในสังคมเพื่อสืบต่อสืบ สกุล แต่ถ้าควรแก่ธรรม เพราะธรรมยังไม่เกิด เอาอะไรมาควร สิ่งไม่ควรแก่ธรรมก็ธรรมของโลก โลกคือการเป็นไป กตัญญูกตเวที สิ่งที่เป็นความรักความห่วงหาอาวรณกัน โลกเขาเป็นสิ่งที่ เป็น ประโยชน์นะ

แต่เวลาเป็นธรรมอันละเอียด เห็นใหม่ “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์”

เพราะความรัก ความผูกพัน มันให้ผลกับความเป็นกังวลนะ แม้แต่พ่อแม่รักลูกก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าความรักของพ่อของแม่เป็นความรักที่สะอาดมาก เพราะไม่หวังผลตอบแทนใดๆ จากลูก เลย ถ้าลูกประสบความสำเร็จในชีวิต พ่อแม่ก็ภูมิใจตรงนี้มากเลย ไม่ต้องเอาสิ่งใดมาให้หรอก ขอให้ลูกเราประสบความสำเร็จ ขอให้ลูกเรามีความสุข พ่อแม่จะมีความสุขมากเลย แต่เวลาลูกเรา ตระกล่าวลำบาก พ่อแม่ก็ทุกข์ไปด้วย นี่ “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” ความรักความผูกพันทำให้เกิด ความทุกข์ความยากนะ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติของกิเลส เป็นธรรมชาติใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าถึงตรัสไว้ในพระไตรปิฎกใจ “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์”

แต่ถ้ามีเมตตาละ เมตตากรุณา เห็นใหม่ เราถือศีลกัน เราไม่ทำปาณาติปาตา ไม่ทำให้ชีวิต สัตว์ตกลง อันนี้ถ้าเราไม่มีเจตนา สิ่งที่เราไม่มีเจตนา เราไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกลง แต่กรรมของ เขามีนะ กรรมของสัตว์

ในพระไตรปิฎกนะ เป็นควายจะสิ้นชีวิต ตายไปแล้วมาเข้าฝันนะ มาเข้าฝันพระว่า พรุ่งนี้ เขาจะเอาเนื้อมาถวาย ขอให้ฉันให้หน่อย เพราะเกิดมาเป็นสัตว์ เห็นว่าเกิดเป็นมนุษย์นี้ ออยากจะมี สถานะเหมือนเขา แต่ไม่มีโอกาสนะ เกิดเป็นสัตว์นี้ไม่มีโอกาสได้ทำบุญกุศลเหมือนมนุษย์เลย ถึง

ชีวิตแล้วต้องตายแล้ว เนื้อนี้ ขอให้ได้นั่นเนื้อของข้าพเจ้าเพื่อให้ข้าพเจ้าได้บุญกุศล ได้ไปเกิดเป็นมนุษย์บ้างเถิด

เพราะเกิดเป็นมนุษย์มันมีสังคม เขามาติดกัน เขาศึกษากัน มันมีโอกาสได้มากกว่าสัตว์เดรัจฉานนะ สัตว์เดรัจฉานเขายังมีความคิดแบบนั้นเลย แล้วว่ากรรมๆ ใจ แล้วว่าเราไม่ปาณาติปาตา ทำลายชีวิตของเขา

แม้แต่เขาก็คิดของเขาเป็น นี่พูดถึงเรื่องของกรรมนะ ไม่ใช่พูดให้ส่งเสริมการทำลายกัน สิ่งที่ทำลายกันไม่มี แล้วเราก็คิดโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก คิดโดยทิฏฐิมานะใจว่า สิ่งนี้ทำมันเป็นกรรมๆ...เขาเองเขาก็อยากจะทำความดีของเขา เขาก็อยากสร้างบุญกุศลของเขา เขาไม่มีโอกาส เขามีแต่เนื้อหนังมังสาของเขาเท่านั้น เพราะเขาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน

ปาณาติปาตา ก็ว่าต้ององค์ประกอบครบใจ เราตั้งใจไปฆ่าสัตว์แล้วก็ทำการฆ่าสัตว์ ต้องมีสัตว์ให้เราฆ่าด้วยนะ ถ้าเราฆ่าสัตว์ สัตว์นั้นชีวิตขาดไป เห็นไหม ผิดศีลในข้อปาณาติปาตา แต่เราไม่ได้ทำศีลนั้น ไม่ได้ทำศีลนั้นเลย แต่กรรมก็มีนะ สิ่งที่กรรมมีนี่คือเรื่องของผลของวิภูฏะใหม่

คูลี คูชีวิตการเกิดของเรา เกิดมาแล้วมันมีกรรม มันต้องมีความผูกพันกันไปเป็นสายบุญ สายกรรมยาวเหยียดไม่มีที่สิ้นสุดเลย แล้วชีวิตนี้มันจะเป็นแบบใด เห็นไหม ถ้าเรามีความรู้สึก มีความคิดอย่างนี้ นี่จิตใจควรแก่ธรรม แต่สัตว์เดรัจฉาน แม้แต่เกิดเหมือนกัน แต่จิตใจเขาไม่ควรแก่ธรรม แต่เขาสร้างคุณงามความดีของเขาได้ แม้แต่พระโพธิสัตว์ที่เกิดมา สิ่งที่เกิดมาเขาก็สร้างคุณงามความดีของเขา แต่สร้างได้เท่านั้น พอสร้างเขาก็เกิดต่อไป

แต่เวลาควรแก่ธรรมนะ แล้วถ้าจิตนี้ออกประพฤติปฏิบัติ จิตนี้เข้าไปถึงธรรม จิตนี้เป็นธรรม พอจิตนี้เป็นธรรมมันจะไม่เกิดอีกนะ สิ่งที่ไม่เกิดอีก เห็นไหม จิตไม่เคยชราคร่ำคร่า มันจะอยู่ของมันสภาวะแบบนั้น มันเป็นธาตุรู้ มันเป็นสิ่งที่มีชีวิต มันเป็นสิ่งที่มียอยู่ เป็นนามธรรม แล้วก็เกิดมาเป็นเรานี้ เป็นเรา เรามีหัวใจนะ เราถึงมีความรู้สึก เวลานอนหลับ ความรู้สึกก็มีอยู่ แต่อายตนะดับหมดเลย แต่เวลาเรตื่นขึ้นมา ความคิดของเราคิด คิดแล้วมันก็คิดด้วยอะไรล่ะ? คิดโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เป็นชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นเจ้าของศาสนา ถ้าเราเป็นชาวพุทธ

เราเป็นพุทธมามกะ เรากราบถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา เราจะเป็นเจ้าของศาสนา แล้วจิตใจมันควรแก่ธรรมใหม่ ถ้าควรแก่ธรรม มันควรจะมีอารมณ์เป็นสุขในหัวใจของเรา ความร่มเย็นเป็นสุขเกิดจากไหน? เกิดจากหัวใจดวงนี้ เกิดจากธรรม

ธรรมนะ สมาธิธรรม “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้ามีศีล ศีลมันจะปกครองให้จิตนี้เป็นปกติ จิตของเรานี้เป็นปกติ...เพราะเราไม่มีศีล จิตของเราถึงผิดปกติ พอผิดปกติ ตัณหาความทะยานอยาก มันก็สอดเข้ามา เพราะอะไร เพราะเราไม่มีศีลควบคุมใจของเรา ถ้าเราไม่มีศีลควบคุมใจของเรา ความคิดตัณหาความทะยานอยากมันก็เป็นไปตามอำนาจของเขา พอตามอำนาจของเขา เขาก็หลงไปในโลกใบ

ยังเกิดมามีสถานะ เกิดมาเป็นคนมั่งมีศรีสุข ชีวิตนี้เกิดมามีแต่ความสุข บอกว่า ชีวิตนี้มีความสุขเพราะอะไร เพราะเขามีเครื่องบำรุงบำเรอของเขา เขามีเงินทอง เขามีโอกาสทั้งนั้น ก็นี่ไง ใจนี้ควรแก่ธรรม ทั้งๆ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วก็กล่าวถึงรัตนตรัยนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะเป็นชาวพุทธ ใจนี้ควรแก่ธรรม...ไม่ควรใจ เพราะมันเป็นของไม่ควร ถ้าเป็นของไม่ควร เป็นของสิ่งตรงข้ามมันจะเป็นธรรมได้อย่างไรล่ะ

ในเมื่อไม่เป็นธรรม เกิดมาแล้วเป็นชาวพุทธเหมือนกัน คุณ คุณคิดต่างๆ ที่เขาเป็นชาวพุทธสิ เขาก็เป็นชาวพุทธนะ เขาทำสถานะตัวของเขาเป็นชาวพุทธ เป็นชาวพุทธใหม่? ไม่เป็นชาวพุทธเพราะอะไร เพราะเขาทำลายกัน เขาเบียดเบียนกัน เขาแสวงหาความสุขของเขาโดยไปทำลายโอกาสของคนอื่น ไปทำลายทุกๆ อย่าง เห็นไหม นี่เพราะอะไรล่ะ

เพราะเขาคิดของเขาว่าสิ่งนี้เป็นผลประโยชน์ของเขาไง คิดโดยตัณหาความทะยานอยาก นี่จิตใจที่ไม่ควรแก่ธรรม มันจะให้โทษกับตัวเองนะ ผู้ใดกระทำ สิ่งนั้นการกระทำเกิดจากอะไร? ต้องเกิดจากเจตนา เกิดจากความรู้สึก เห็นไหม คุณ เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน จิตก็จิตคะนอง เวลามันก็คะนองขึ้นมา มันมีอำนาจเหนือหัวใจของเรา ความคิดนี้พุ่งชานออกไป

ความคิดมันชักนำนะ อย่างเช่นคนจะมีโครงการสิ่งใด คนจะเริ่มไปทำสภาวะแบบใด มันต้องมีความคิดขึ้นมา มันต้องวางโครงการนะ นี่สิ่งที่จะทำให้เราทำตามโครงการนั้น ทำโครงการนั้นเพราะอะไร เพราะเราตั้งสติของเราขึ้นมาแล้วเราคิดของเรา ทำสภาวะแบบนั้น แล้วเวลาคนเขาจะเบียดเบียนกัน เขาจะคิดอย่างนั้นไหม ถ้าเขาคิดอย่างนั้น นี่ความคิดอันนี้มันเป็นไฟไหม มันเผาใจดวงนั้นใจ

เห็นไหม ผู้ใดกระทำ ผู้นั้นได้รับผลไง แต่ผู้ที่โดนกระทำ ถ้าพูดถึงทางศาสนา พูดถึงเรื่องกรรม เขาจะบอกว่าเป็นลัทธิขอมจ้านน เราไม่ขอมจ้านนหรือ เราฝืน เราพยายามคัดค้าน เราพยายามต่อสู้ของเรา แต่ในเมื่อกรรมมันให้ผลมาอย่างนั้น เราฝืนมันก็เป็นปัจจุบัน เราพยายามสร้างสมบุญญาธิการของเราในปัจจุบันนี้ แต่เรื่องสภาวะกรรมนี้เราจะไม่สามารถจะไปยับยั้งถึงสภาวะนั้นเลย

เวลากรรมมันให้ผลนะ มันให้ผลสภาวะแบบนั้น คุณ ดูอย่างจิตใจของเรา เวลามันกระด้าง เวลามันไม่เชื่อ เวลาการประพฤติปฏิบัติมันต่อต้าน จะคอตกละเลยนะ สิ่งนี้มันเหยียบย่ำในหัวใจ แต่เวลาเราฟังธรรมของครูบาอาจารย์ เราคบขันทิต ในหมู่คณะ ในหมู่ที่เขาประพฤติปฏิบัติกัน หัวใจเราจะมีแต่ความองอาจกล้าหาญนะ เหมือนกับนิพพานอยู่แถมมือเอื้อมใจ

เวลาอยู่ในวงการปฏิบัติ เห็นหมู่คณะเดินจงกรม เห็นหมู่คณะนั่งสมาธิภาวนากัน เราก็นั่งสมาธิภาวนา เหมือนกับมันจะอยู่ในมือของเราเลยนะ เพราะอะไร เพราะเราคบขันทิตใจ เวลาหัวใจมันองอาจกล้าหาญขึ้นมาอย่างนั้น นี่มันเป็นธรรมขึ้นมาส่วนหนึ่ง เป็นสภาวะธรรม สติ สมาธิ ปัญญาะ มันเป็นสมาธิธรรมมันเป็นความสุขขึ้นมาได้ถ้าใจควรแก่ธรรม

แต่ถ้าใจควรแก่โลก ทั้งๆ ที่เป็นชาวพุทธเขาก็ไม่สนใจ เขาไม่สนใจนะ แล้วก็ยังยังดูถูกเหยียดหยามผู้ที่ประพฤติปฏิบัติด้วยว่าทำไมเอาชีวิตไปໃใช้สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ทั้งๆ ที่เป็นประโยชน์มาก เรื่องของโลกนะ คุณ คนถ้าไม่มีทรัพย์สินเงินทองเลย เขาก็กู้เงินได้ เขาก็หาโอกาสของเขาได้ เพราะเรื่องของโลก เรื่องสิ่งนี้มันหยาบๆ

แต่เรื่องของธรรม มีเงินทองล้านฟานะ แต่ไม่สามารถซื้อสติ สมาธิ ปัญญา ที่ไหนหรือ ไม่สามารถเอาสิ่งนี้มาในหัวใจของเราได้หรือ สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากหัวใจขึ้นมา สิ่งที่เป็นความสุข เป็นศีลธรรมตามความเป็นจริง มันต้องเกิดมีการประพฤติปฏิบัติ ในสมัยพุทธกาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ยสะเขามีสถานะเทียบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มีปราสาท ๓ หลัง มีปราสาทที่อยู่อาศัย ถึงฤดูกาลหนึ่งก็ย้ายอยู่ปราสาทหลังหนึ่ง นี้อยู่สภาวะแบบนั้น

“ที่นี่เดือนร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้เดือนร้อนหนอ” เห็นไหม ราพึงรำพันนะ

เพราะจิตมันสมควร จิตนี้ควรแก่คุณธรรมแล้ว แล้วถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาจะไปเจอใครล่ะ “ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ” ใจเรามันในปัจจุบันนี้ก็เดือดร้อน ใจในปัจจุบันนี้ก็เดือดร้อนหนอ คึนรนหนอ แล้วเราประพฤติปฏิบัติจะหาครูหาอาจารย์จากที่ไหนล่ะ

แต่ยสะเดินออกไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่นะ “ยสะมานี้ ที่นี้ไม่เดือดร้อน ที่นี้ไม่วุ่นวาย” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการนะว่า “โลกนี้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา” พระยสะมีดวงตาเห็นธรรมนะ พอตามมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังไว้ก่อน แล้วเทศนาว่าการโปรดพอ เวลาจิตมันเปิดแล้ว ฟังเทศน์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์โปรดพอ พระยสะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เห็นใหม่ จิตใจควรแก่ธรรม แล้วก็ถึงธรรม

จิตใจของเราควรแก่ธรรม เราเป็นมนุษย์นี้ควรแก่ธรรม เป็นชาวพุทธด้วย เป็นเจ้าของศาสนาโดยสิทธิ เจ้าของศาสนานะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เราเป็นบริษัท ๔ เราเป็นสิทธิในศาสนา เหมือนเจ้าของบริษัท แต่เรามีธรรมในหัวใจของเราใหม่ ถ้ามีธรรม จิตใจควรแก่ธรรมแล้วต้องประพฤติปฏิบัติ

เรื่องของสัมมาอาชีวะ เรื่องของโลก พุดไม่มีที่สิ้นสุดหรือ เรื่องโลกมันวนเวียนไปอย่างนี้ คนเรามั่งมีศรีสุขขนาดไหน เวลาทุกข์ขึ้นมามันก็บีบบีบี่ไฟในหัวใจ คนทุกข์จนเข็ญใจขนาดไหน ทุกข์ตัดหาความทะยานอยากมันก็บีบเหมือนกัน ทุกข์คนรวยคนจนมันก็ทุกข์อันเดียวกันนี้แหละ แต่สถานะข้างนอกไป สังกมมองไป คนมั่งมีศรีสุข คนนั้นจะไม่มีคามทุกข์ คนทุกข์คนเข็ญใจจะมีความทุกข์

ถ้ามองในแง่ของธรรมนะ คนมั่งมีศรีสุขนั่นแหละทุกข์มากกว่า เพราะเขาต้องมีความรับผิดชอบมากกว่า เขาจะมีความตึงเครียดในชีวิตของเขามากกว่า คนจนก็ทุกข์อย่างหนึ่ง ทุกข์แค่เรื่องปัจจัยไ้ ปัจจัยเครื่องอาศัย ทุกข์อย่างนี้ทุกข์แสวงหาเพื่อดำรงชีวิต สิ่งที่ดีำรงชีวิตมันปัจจัยเครื่องอาศัยก็ดำรงชีวิตไป สิ่งนี้ก็เป็นทุกข์อันหนึ่ง แต่ทุกข์การหาปัจจัยนะ แต่คนที่มั่งมีปัจจัย มีสิ่งต่างๆ มาก ทุกข์นะ ทุกข์ต้องดำรงชีวิตเหมือนกัน ทุกข์ต้องรักษา ทุกข์ต่างๆ

แต่ถ้าคนมีธรรม จิตใจควรแก่การงานนะ อนาคตบัณฑิตเศรษฐีมีเงินมหาศาลเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเยี่ยมที่นี้ ไปได้ฟังว่าพระพุทธเจ้าเกิดแล้ว นี่จิตใจควรแก่ธรรม มีความต้องการพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากจนนอนไม่ได้นะ จนไปดักครององค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วนิมนต์ไปโปรดที่เมืองของตัว เอาเงินปุเลย ปูซื้อที่ถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาทำแล้ว คิดพิจารณาแล้ว ถึงจิตใจนี้ควรแก่ธรรม แล้วเข้าถึงธรรมไป คนควรแก่ธรรม มันก็คิดว่าพอใจในปัจจุบันนี้ ถ้าเราสนใจเรื่องศาสนา แล้วสนใจแก่นของศาสนา ศาสนา เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” เพราะมันลึกลับซับซ้อน จนทอศุระนะ ทั้งๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ภาระหน้าที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธกิจ ๕ คือการรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ ตั้งปรารถนาไว้ด้วย แล้วบรรลุธรรมจนถึงที่สุดของกิเลสด้วย คือสมบุรณ์แล้วยังกลับ นี่มันกลับ ตีกลับใจ ตีกลับว่าจะทอศุระ จะไม่สอนเลย เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ละเอียดอ่อนมาก เวลาวางธรรมและวินัยไว้ ถึงบอกว่าเริ่มจากทาน ระดับของทาน ก็เรื่องฆราวาสธรรม เรื่องของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เรื่องของนักรบ คือภิกษุ ภิกษุณี ที่จะออกประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้มันถึงว่า ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ นี่แก่นของธรรม

เวลาว่าเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธก็แค่ทะเบียนบ้านในชาวพุทธ เวลาเราไปทำบัตรกัน เราลงช่องศาสนาอะไร? ก็ว่าเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธในปัจจุบันเขามีหน้าที่ทำนี่นะ หน้าที่ว่าลงแล้วว่าเราเป็นชาวพุทธ แต่เรามองกลับมามี แล้วผู้ที่ไปเข้ามา เขาเริ่มสละทานของเขา ถ้าเขามีปัญญาของเราเขาสละทานของเขา เขาทำคุณงามความดีของเขา สิ่งนั้นก็เป็นที่ใจที่ควรแก่ธรรมในระดับหนึ่ง

เห็นไหม แล้วเราสละทาน สละทานถ้ามีหัวใจ มีสติ มีปัญญาขึ้นมา มันจะใคร่ครวญขึ้นมา ถ้าใคร่ครวญขึ้นมา ตั้งแต่ทาน แล้วระดับศีล ระดับผู้ที่ปฏิบัติ ถึงบอกว่า ถ้าเราจะเอาแก่นของธรรมไป ถ้าเราจะเข้าแก่นของธรรม เราจะออกเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วผู้ที่มีจิตนิสัย เวลาเราอยากจะเป็นนักรบ เวลาเข้าถึงแก่นธรรม ทุกคนก็ต้องการให้จิตนี้เข้าถึงธรรม ควรแก่ธรรมอย่างหนึ่ง เข้าถึงธรรมอย่างหนึ่ง แล้วเข้าถึงธรรม ควรแก่ธรรม จะทำอย่างไรให้ควรแก่ธรรม

คูสิ เวลาถวายอาหารพระเป็นกบปัยกัณฑ์ สิ่งที่เหมาะสมแก่ภิกษุไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ใครถวายอาหารแล้วจะฉันได้หมด เห็นไหม เนื้อ ๑๐ อย่างห้ามนะ เนื้อสุนัข เนื้อจระเข้ เนื้อเสือ เนื้อต่างๆ เนื้อ ๑๐ ชนิด เนื้อมนุษย์ด้วย ห้ามฉัน ฉะนั้นเป็นอาบัติปาจิตตีย์ มันเป็นของที่ไม่ควรแก่ภิกษุ

เพราะภิกษุสมัยพุทธกาล ภิกษุนี้ออกประพฤติปฏิบัติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม ภิกษุ ๖๑ องค์ ให้ไปอย่าช้อนทางกัน ไปในป่าในเขาทั้งนั้นนะ สิ่งที่เป็นป่าในเขาสมัยนั้นยังไม่มีกรรมวินัยก็จริงอยู่ การที่ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นขึ้นมา เริ่มต้นจากพระที่อยู่ป่านี้แหละเป็นที่เผยแผ่ธรรม พระที่เป็นพระบ้านอยู่กับบ้าน เอาอะไรไปเผยแผ่ธรรม เพราะมันเป็นจุดเดียว

แต่การเผยแผ่ธรรมคุณดูตัวอย่างพระเจ้าอโศกมหาราช ส่งพระออกไปเป็นสายๆ เพื่อจะเผยแผ่ธรรมนี้ขึ้นมาไง เวลาเผยแผ่ธรรม ภิกษุผู้ออกอยู่ป่า แล้วการฉันอาหารอย่างนั้นมันเป็น...เวลารู้แจ้ง โลกนอกโลกใน เห็นใหม่ โลกนอก ถ้าเราไปฉันเนื้ออย่างนั้นมันมีกลิ่นมันมีต่างๆ กับร่างกายมันจะเป็นโทษไหม สิ่งที่ได้กลิ่นมันจะเป็นโทษ มันเป็นเรื่องของสังคมที่มองแล้วไม่สวยงาม อันนั้นอันหนึ่ง

แล้วการพยายาม การผูกพัน คุณดูอย่างที่ว่า ความที่จะตาย คิดถึงพระ นี่สละทาน สิ่งนี้มันผูกพันไปได้ แต่ขณะที่เราฉันอาหาร เป็นอาหารนั้นเป็นมังสะนะ เนื้อ ๓ อย่าง เขาไม่เจาะจง เขาไม่ได้มาเจาะจงเพื่อภิกษุของกัน เราไม่ได้เห็น เราไม่ได้ยิน ไม่ได้ฟัง สิ่งนี้มันเป็นความบริสุทธิ์ นี้กับปียกัณฑ์ มันอยู่ตรงนี้ไง ตรงที่ไม่มีเจตนา ตรงที่ไม่มีต่างๆ สิ่งนี้เกิดในวิภวัญ สิ่งนี้สัตว์เกิดมา มันก็ตายของมันโดยชีวิตของมัน แต่ถ้าเขาเป็นธุรกิจของโลกก็เป็นสภาวะแบบนั้น ไม่มีใครสามารถจะไปบังคับให้สังคมเป็นตามความรู้สึกของเรา

เว้นไว้แต่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเราที่มีบุญญาธิการ เวลาเทศนาว่าการไป สิ่งนี้เป็นศีลธรรมจริยธรรมฝังเข้าไปในหัวใจ ถ้าฝังเข้าไปในหัวใจของสัตว์โลกในสังคมนั้น ถ้าเขามีเจตนา มีคุณงามความดีของเขา เขาจะไม่ทำของเขาเอง สิ่งที่เขาไม่ทำของเขาเอง เขาก็สังคมเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา ศีลธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นมาจากใจของสัตว์โลกนะ ชับสมมาในหัวใจนั้น สิ่งที่มีบุญญาธิการเทศนาว่าการไปมันจะเข้าไปในหัวใจ

นี่เรื่องของสังคม ใครจะไปจัดการสภาวะแบบนั้น ถึงมันเป็นผลของวิภวัญไง วิภวัญ ที่ว่าสังคมเสื่อม สังคมเจริญ สิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากหัวใจ เกิดจากผู้นำ เกิดจากการกระทำนั้น ถ้ามันเป็นสภาวะแบบนี้ นี่เป็นเรื่องของการตกผลึกในหัวใจนะ มันจะควรแก้กรรมไปเรื่อยๆ ถ้าจิตนี้ควรแก้กรรมมันจะเริ่มไขว่คว้า เริ่มแสวงหา

อย่างเช่นเราจะออกบวช บวชเป็นภิกษุ เป็นพระ เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นี่ควรแก้กรรมจิตใจที่ควรแก้กรรม มีอะไรเป็นที่เกาะที่ยึดมั่น นี่กรรมและวินัย ถ้ากรรมและวินัยเราอยู่ในกรรม

อยู่ในวินัย แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะเป็นธรรมขึ้นมาจากใจ ธรรมและวินัยนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดา เป็นศาสดาของเรา

เวลาเราบวชขึ้นมา เวลาออกจากโบสถ์มา ภิกษุขณะที่ว่าสงฆ์ยกเข้าหมู่แล้ว อุปัชฌาย์ต้องบอกถึงนิตย ๔ อภินิหาร ๔ เพราะอะไร เพราะถ้าทำพลาดสิ่งนี้มันขาดจากภิกษุไป มันขาดเลยนะ ถ้าเกิดทำบาปอกุศล ถึงว่าอาบัติหนักนี้ขาดจากภิกษุ คือเกิดมาก็ตายเลย อุปัชฌาย์ต้องบอกนิตย ๔ อภินิหาร ๔ นี้ก่อน สิ่งนี้บอกขึ้นมา ห้ามทำเด็ดขาด แล้วเราก็ต้องศึกษากับครูบาอาจารย์ไป สิ่งนี้ถ้าเกิดขึ้นมา นี่ธรรมและวินัยนี่จะเป็นศาสดาของเรา ถ้าเป็นศาสดาของเรา นี่ควรแก่กรรม ถ้าควรแก่กรรมขึ้นมาแล้วภิกษุภรรยาจะไปประพฤติปฏิบัติใหม่ ถ้าห่างไกลธรรมและวินัยไป

เวลากิเลสตัดความทะยานอยาก คฤติ ผู้บวชมา ในสมัยพุทธกาลนะ จัฟพัคคีย์ ภิกษุ ๖ เวลาบัญญัติวินัยขึ้นมา สิ่งนั้นก็ทำไม่ได้ๆ บวชเข้ามาในศาสนา อาศัยศาสนาอยู่ แล้วมันไม่ควรแก่กรรมไป ทั้งๆ ที่เป็นนักรบนะ บวชเป็นภิกษุแล้วประพฤติปฏิบัติ ถ้าประพฤติปฏิบัติจะเข้าถึงธรรมยังออกนอกกลุ่มนอกรทาง เพราะว่าอะไร เพราะมันอยู่ที่เปลือกไป

เห็นไหม เวลาเราบวชแล้ว เราบวชมาเพื่อเป็น โอกาส เราเกิดมา คนเกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ พ่อแม่ต้องบำรุงรักษาขึ้นมาให้มีวิชาต่างๆ นี้ก็เหมือนกัน เวลาเราบวชขึ้นมาจากอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์อาจารย์ ต้องขอนิตย สิ่งนี้นิตยต้องฝึกหัดให้ได้นิตยขึ้นมา นิตยคือธรรมและวินัย เพราะนิตย ๔ นิตยของครูบาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ชี้ขึ้นไป นี่ฝึกฝนขึ้นมาไป

ถ้าพรรษา ๕ แล้วเป็นผู้ที่ฉลาด ถ้าพรรษา ๕ พรรษา ๑๐ พรรษา ๑๐๐ ก็แล้วแต่ ถ้าไม่เป็นผู้ฉลาด ไม่พินนิตยหรือ ไม่พินนิตยเพราะเอาตัวรอดไม่ได้ไป ไม่พินนิตย ไม่เป็นผู้ฉลาด แล้วออกไปมันจะเข้าร่องเข้ารอยกับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใหม่ วินัยบอกไว้นะ พระปาฏิโมกข์ เสด็จวัตร การประพฤติต่างๆ การเคลื่อนไหวไป การกระทำต่างๆ มันเป็นอาบัตินะ อาบัติคือความชั่ว

ถ้าสิ่งที่มีนเป็นอาบัติแล้วเราไม่ปลงอาบัติให้สิ่งนี้พ้นออกไป คิดดูสิ ของสกปรกมันก็ทับไว้ก็สกปรก อาบัติซบซ้อนๆ ขึ้นไป สิ่งนี้มันควรแก่กรรมใหม่ ถ้าไม่ควรแก่กรรมแล้วจะทำสมาธิขึ้นมาได้อย่างไร มันจะเป็นธรรมขึ้นมาได้อย่างไร ทั้งๆ ที่เป็นนักรบนะ เราจะย้อนกลับมาว่า ถ้าเราเกิดเป็นคฤหัสถ์ แล้วเราไม่ได้บวชนะ เราก็ว่าเราอยาก แต่เราไม่มีโอกาสเหมือนภิกษุ ภิกษุบวชแล้วมีโอกาสมาก ประพฤติปฏิบัติมาก

แต่ขณะที่เป็นภิกษุ ฉัพพัคคีย์ ในพระวินัย ฉัพพัคคีย์ ภิกษุ ๖ ทำสิ่งนี้ไว้มากเลย นี่เป็นต้นเหตุของการบัญญัติวินัยๆ มาตลอด ทั้งๆ ที่เป็นนักรบนะ นี่ถ้าใจไม่ควรแก้กรรม จะอยู่ในเพศใดมันก็ไม่ควรทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเราควรแก้กรรม มันมีความมูมานะ มันมีความละอาย ความเกรงกลัวใจ มันมีสมบัตินะ มรรค เราเก็บเล็กผสมน้อย

เวลาประพาศติผิควินัย นี่เก็บเล็กผสมน้อย อาบัติเล็กอาบัติน้อยเราก็ไม่ทำ คนเรานะรู้จักเก็บ รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ เราทำธุรกิจสิ่งใด มันก็จะมีผลประโยชน์กับเราขึ้นมา คนฟุ่มเฟือย คนใช้จ่าย สรุ่ยสร่าย จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน จะรวยขนาดไหน ถ้ารักษาสम्บัติไว้ไม่ได้ มันก็ต้องทุกข์จน เจ็บใจเข้าสักวันหนึ่งแน่นอน แต่คนถ้ามีความประหยัดมัธยัสถ์ขึ้นมา จะทุกข์จนเจ็บใจขนาดไหน เราหมั่นเก็บออมรอมริบเราจะเป็นเศรษฐีขึ้นมาแน่นอน เห็นไหม ถ้าเราบวชแล้วเราไม่ทำอาบัติ เราจะให้จิตใจควรแก้กรรม แล้วรักษาส่งนี้ไว้ไม่ให้จิตใจมันเน่า ไม่ให้จิตใจมันบูด ไม่ให้จิตใจมันเสียไป ไม่ให้มันหมักหมมในหัวใจ เห็นไหม ต้องรักษารธรรมและวินัย

ถ้าขนีสัยกับครูบาอาจารย์ที่รักษาสิ่งนี้ขึ้นมาเพื่อจะเป็นประโยชน์กับตัว พอประโยชน์กับตัวมันก็องอาจกล้าหาญนะ ผู้ที่มีศีลจะเข้าสังคมใดองอาจกล้าหาญมาก ผู้ใดทุศีลจะไม่เข้ากับหมู่คณะ เพราะสิ่งที่หมู่คณะ เวลาคำพูดกิริยาทำทางมันออกมาจากอะไร? มันออกมาจากจิต มันเคอะเขินใจ เราเป็นคนกระทำเอง แล้วบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมเป็นวินัย ก็เราทำเอง ทำผิดเอง แล้วบอกเป็นธรรมวินัยขึ้นมา นี่มันควรแก้กรรมใหม่

ในเมื่อมันไม่ควรแก้กรรม แม้แต่มันเป็นอาบัตินอยู่ในหัวใจ มันเป็นสิ่งที่บาดหมางในหัวใจ แล้วเราพูดออกไป มันจะเป็นสภาวะแบบนั้นใหม่ นี่มันก็เป็นนิรณธรรม เพราะมันเป็นความกังวล

ในเมื่อมีกิเลสในหัวใจ คุณว่าใจไม่เคยชราคร่ำคร่า แม้แต่สิ่งที่สะสมมา ทำกรรมมาแต่ชาติไหนก็แล้วแต่ มันจะสะสมมาเป็นจริตนิสัย สิ่งที่เป็นนิสัย ขณะที่ว่าเป็นอดีตชาติสิ่งที่สะสมมามันยังซบลงที่ใจ แล้วการกระทำในปัจจุบันนี้ทำไมมันไม่ซบลงที่ใจ ถ้ามันซบลงที่ใจแล้วมันจะมีความองอาจกล้าหาญมาจากไหนล่ะ มันก็หมักหมมในหัวใจนั่นล่ะ ถึงต้องปลงอาบัตินะ

ทั้งๆ ที่เราเป็นนักรบ มันต้องทำให้เรา สิ่งหัวใจนี้ควรแก้กรรม ถ้าควรแก้กรรมมันก็มี ความองอาจกล้าหาญใช้ใหม่ ในการตั้งสติขึ้นมาทำให้หัวใจเราสงบเข้ามา ถ้ามันจะเข้าถึงธรรมได้

ถ้าเป็นสมาธิธรรม แม้แต่สมาธินี้เราจะเริ่มเห็นต้นทุน เห็นเค้ามูลของความรู้สึก นี้ใจอยู่ที่ไหน ความรู้สึกอยู่ที่ไหน กิเลสอยู่ที่ไหน

ทุกคนบอกเลยนะ เวลาบวชนี้ขอให้อาจารย์สอนเข้ามาเถอะ ขอให้อาจารย์บอกมาว่ากิเลสอยู่ที่ไหน จะฆ่ามันๆ อยากรจะบรรลุธรรมมาก เพราะอะไร นี่เวลาจิตมันฟู เวลาที่มีความรู้สึกองอาจ กล้าหาญ มันจะคิดอย่างนั้น ให้เดินจงกรม ให้นั่งสมาธิภาวนา เวลามีคนนะ ถ้ามันกล้า สิ่งทีกล้า เกินไป เวลาไปเจอของแข็งมันบิ่นนะ สิ่งทีกล้า สิ่งทีควรเป็นความคม มันต้องคมในฝัก

สิ่งที่คมในฝัก เห็นไหม เวลาเรานั่งสมาธิภาวนา เราจะใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราต้องมีสติ ใจ ถ้าเป็นสติ สิ่งที่เป็นสติ มันก็เป็นมัชฌิมา คือสมควร นี่กิเลสอยู่ที่ไหนขอให้บอกมา จะฟันมันจะฆ่ามัน แล้วเดินจงกรม พยายามต่อสู้ มันก็เป็นสักแต่ว่าทำ เพราะขาดสติใจ มันมีแต่ความองอาจ กล้าหาญ มันมีแต่ความกล้าจนบิ่น กล้าจนเป็นเหล็กกล้า เหล็กกล้าไปเจอสิ่งใด มันก็กะทาะ มันก็บิ่นไปหมดเลย

ต้องมีสติ แล้วพยายามตั้งใจตั้งใจทำของเรา รักษาความสะอาดบริสุทธิ์ไป มันก็เหมือนการนวดแป้ง นวดแป้งแล้วเราจะทำสิ่งที่เป็นการขึ้นมา เราต้องพยายามนวด พยายามให้แป้งมันสมควรแก่การทำอาหารชนิดนั้นๆ เห็นไหม นี่ความสมควรใจ นวดแป้งไว้แล้วไม่ทำให้แป้งมันบูดเน่าเสียหายไป

การแสวงหาอาหาร สิ่งที่จะมาเป็นอาหารของเรา มันจะเป็นอาหารของเรา จะสุกขึ้นมา นี้ก็เหมือนกัน เรามีสติ เรามีสมาธิ เรามีงาน เรามีความเพียร เรามีสิ่งต่างๆ มันก็เป็นมรรค ๘ สิ่งนี้เก็บหอมรอมริบ การฝึกฝนขึ้นไป เริ่มต้นจากการฝึกฝนนะ ความกล้าหาญขนาดไหน มีสติมันก็เป็นความสมดุล

ความสมดุล ถ้าความสมดุลแล้วเราทำไป ไม่ต้องถามอาจารย์ว่ากิเลสอยู่ที่ไหน จะฆ่ากิเลส มันมีแต่ความคิดส่งออก สิ่งทีส่งออกไป เห็นไหม สิ่งนี้กิเลสมันหลอกแล้ว เวลาการกระทำ องอาจ กล้าหาญจนออกไป บิ่นหมด การคมในฝักนะ ธรรมนี้เป็นคมในฝัก คุณติ คุณครูบาอาจารย์ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกบิณฑบาตตอนเช้า ถ้ายังมีเวลาเหลืออยู่จะไปหาเจ้าลัทธิต่างๆ แล้วสนทนาธรรมกัน สนทนาธรรมนะ ให้ถามมา จะแจ่มุมได้ก็ได

เวลาในศาสนาพราหมณ์ เขาบอกเขาทำบุญของเขา เขาอาบน้ำเพื่อชำระบาป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าอย่างนั้น สัตว์ในน้ำนั้น เช่น เต่า เช่น ปลา เขาชำระบาปทุกวัน สัตว์เขาจะได้อะไรมากกว่าเรานะ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคมในฝักตลอดเลยนะ

เทศนาว่าการไป เขาไหว้ทิศอยู่ เขากราบทิศ เขาไหว้ทิศ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า การไหว้ทิศของศาสนาเรา เห็นไหม ทิศทั้ง ๖ ทิศเบื้องบน ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ทิศเบื้องหน้า พ่อแม่ นี่บริหารทิศ บริหารชีวิตเรา นี่ เขากลับศรัทธา เขากลับชื่นชมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากเลย นี่เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศว่าเป็นพระอรหันต์ รู้แจ้งโลกนอกโลกในใจ แง่มุมใดที่ควรจะเป็นประโยชน์มันจะเป็นปัจจุบันธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจ สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์ แต่ขณะที่ใจของเรา กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันมีติดบอด แล้วไม่ต้องการสิ่งนั้น ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจจุบันธรรมแล้วต้องการจะเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ขณะที่เราศึกษาขึ้นมาว่าเป็นนักรบ จิตใจนี้ควรแก่ธรรม แต่มันมองอาจเกินไป มันบิ่นเกินไป มันไม่สมควร มันไม่สมควรใจ ในการประพฤติปฏิบัติมันถึงต้องมีการเริ่มต้น ต้องมีการฝึกฝนใจ

ในการปฏิบัติ คุณ คุณผู้ที่ชำนาญการต่างๆ เขาต้องใช้เวลาของเขาในการชำนาญขนาดไหน จะวิชาชีพใดก็ได้แล้วแต่ ผู้ที่มีผ่านประสบการณ์มาต่างๆ เขาจะทำงานได้สะดวกคล่องแคล่วของเขา ขึ้นไปเรื่อยๆ นี่ก็เหมือนกัน พอเราเป็นนักปฏิบัติขึ้นมาทีไรจะเอาให้ได้ผล จะเอาให้ได้ผล สิ่งนี้มันเป็นอรรถกถาอรรถกถาโยค

สิ่งที่ต่างๆ อรรถกถาอรรถกถาโยค เพราะมันต้องการมุนานะ ถ้ามันนอนใจก็เป็นกามสุขลลิกานุโยค มันเป็นสภาวะแบบนั้น เวลามันท้อถอย เวลาจิตมันสงบขึ้นมาบ้างก็แล้วแต่ มันก็เป็นจิต มันไม่มัชฌิมาปฏิบัติ ถึงสิ่งนี้ ความเป็นสมควรของใจมันต้องฝึกฝนไป ใช้ประสบการณ์ของตัวเอง สิ่งนี้ประสบการณ์นี้ผิดถูกอย่างนี้ไม่ต้องไปสนใจนะ คิดว่า ถ้าอย่างนี้จะผิด ถ้าอย่างนี้จะผิด เราก็คิดของเราไป เราก็อ้างใจของเราไป นี่มันเป็นความกังวลนะ

จะผิดจะถูกขอให้มันเป็นประสบการณ์ของจิต เห็นไหม ถ้าเด็ก ถ้าลูกของเรา เราจะไม่ให้ลูกของเรา เด็กของเราล้มลุกคลุกคลานเลย ลูกของเรามันจะเดินได้ไหม เด็กมันจะเดินได้ มันหัดเดินมันก็ต้องล้มของมันเป็นเรื่องธรรมชาติของมัน จากเด็กอ่อนมันจะลุกขึ้นมาคลานของมัน คลานของเขาจะแล้วโตขึ้นมาเด็กนี้จะเดินได้ คุณติ มนุษย์เราเกิดมาทุกคนต้องเดินได้ เว้นไว้แต่ผู้พิการ

เท่านั้น แต่ขณะที่จะเดินได้ มันก็ต้องล้มลุกคลุกคลานไปโดยธรรมชาติของเขา นี่เป็นสัจจะของโลกนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจมันจะบรรลुธรรม มันจะถึงธรรม ควรแก่ธรรม แต่ถ้าเราไม่ทำเป็น มัชฌิมาปฏิปทา ของที่ควรอยู่ก็ปล่อยให้เนาให้เสียไปนะ เริ่มต้นตั้งแต่ทำความสงบของใจ ถ้าเราไม่มีความสงบของใจ มันจะควรแก่ธรรมไปได้อย่างไร มันก็เป็นสิ่งที่เป็นมิจฉา เพราะเป็นความคาดหมาย คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” ทุกคนคิดเลยเถิด มันมีรัก มันมีความสุข มันทุกข์ได้อย่างไร

ความรักมันเป็นความโหยหาอาวรณ์นะ มันไม่เป็นความทุกข์หรือ มันเป็นความทุกข์อันละเอียด แต่คนเข้าใจว่ามันเป็นความสุขใจ ถ้าที่ไหนมีรัก เราต้องคิดถึง เราต้องห้วงหาอาวรณ์ เราต้องคิดตลอดไป แล้วถ้าคนรัก แบบว่ารักด้วยความเห็นแก่ตัว รักแล้วจะยึด พยายามจะแสวงหาเป็นของเราๆ เพราะเราไปพอใจ เราไปรัก

มันเป็นสิ่งที่ละเอียดในหัวใจนะ เราไปมองสถานะแบบนั้น แต่ถ้ามันเป็นสมาธิละ มันเป็นความเมตตากรุณาละ สิ่งที่เป็นความเมตตากรุณา เห็นใหม่ ความรักนี้มันจะเริ่มปล่อย เหมือนพ่อแม่เลย ลูกเราโตแล้ว ลูกเราทำได้แล้ว ให้เขายืนอยู่ด้วยตัวเขาเอง เราก็ห้วงเราก็อะไร เพราะอะไร

เพราะคนมีกิเลสนะ คนที่มีกิเลสจะบอกให้มันไม่มี เป็นไปไม่ได้หรอก เป็นไปไม่ได้เลย ที่ว่าสิ่งนี้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นอาการของใจ ในเมื่อเรายังมีหัวใจอยู่ ยังมีความรู้สึกอยู่ ในเมื่อความรู้สึกอันนี้มีอยู่ ความคิดอย่างนี้เป็นธรรมชาติของมัน ถ้าเป็นธรรมชาติ อย่างเช่นเรามีร่างกายอยู่นี้ เราไม่กินอาหารได้ไหม เราไม่ทำความสะอาดร่างกายเราได้ไหม มันเป็นไปไม่ได้หรอก ในเมื่อเรายังมีชีวิตอยู่มันต้องมีอาหารเข้าไปหล่อเลี้ยงชีวิตเรา แล้วก็ขับสิ่งสกปรกออกมาจากร่างกายนี้ เราก็ต้องทำความสะอาดไปโดยธรรมชาติ ไม่มีใครเก็บหมักหมมไว้หรอก เว้นไว้แต่คนที่เสียดสีเท่านั้นเอง

ในเมื่อเรามีจิตอยู่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันเป็นความอาลัยอาวรณ์ สิ่งที่มีมันเป็นความคิดถึงอันนี้ที่ไม่มี เป็นไปไม่ได้ ในเมื่อเป็นไปไม่ได้ เราก็ไม่ไปทุกข์ร้อน สิ่งที่มีอยู่เราควบคุมใจ เราควบคุมสิ่งนี้แล้วเอาสิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์ ถ้าจะให้ประโยชน์ เรามีสติ นี่ใจมันควรแก่ธรรม แล้วก็ทำให้สิ่งนี้เข้าถึงธรรม

ขณะที่การประพฤติปฏิบัติเราจะควบคุมจิตใจให้เป็นธรรมขึ้นมาตรงที่ควรแก่ธรรม แล้วเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรม แม้แต่ทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าไม่ยกขึ้นวิปัสสนานะ ถ้ามีสติขณะตั้งไว้ขนาดไหน “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา” สิ่งนี้มันเป็นเรื่องจริงตลอดไป สิ่งที่เป็นดับธรรมดานี้ พระอัญญาโกณฑัญญะเห็นสัจจะความจริงนะ

แต่ของเรา เราไม่ใช่เป็นธรรมดา มันเป็นความยึด เป็นความยึดของจิต สิ่งนี้เราเห็นสภาวะแบบนี้ เราก็อ้างว่าเป็นธรรม เห็นไหม นี่หามาได้ หาดอาหารมา หาลือที่เป็นอาหาร สิ่งที่เราเก็บรักษาไว้มันต้องเนาบุญไปธรรมดา สัจจะของจิตมันก็ต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา

คุณ สิ่งที่ได้ขึ้นมาใหม่ มันจะมีความผูกพันมาก สิ่งที่เราได้ของมาใหม่ เห็นไหม สิ่งวัตถุต่างๆ เราเพิ่งได้มาจะมีความผูกพัน แต่พออยู่ไปสักพักหนึ่งความเคยชินความคุ้นเคยก็จะมีขึ้น แล้วก็เก็บไว้ เดียวไปเก็บไว้รักษาไว้ พอเอามาใหม่ก็ยังรักอีก เห็นไหม นี่มันเกิดดับ ความรู้สึกมันเกิดดับ พอเห็นกระทบขึ้นมา ความรู้สึกมันก็เกิดดับ

สิ่งนี้เกิดดับ สิ่งนี้เป็นสัจจะความจริง แล้วเราอาศัยเรามีสติสัมปชัญญะ แล้วมีสมาธิ เห็นไหม แล้วย้อนกลับ ทวนกระแส ถ้าทวนกระแสเข้าไป ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิเห็นสภาวะแบบนี้ ถ้าเห็นสภาวะแบบนี้ นี่ย้อนกลับตลอดไป จิตมันจะละเอียดไปเรื่อยๆ พอย้อนกลับ เห็นไหม ความคิดคิดมาจากไหน ความคิดเรื่องสิ่งต่างๆ เรื่องอะไรก็แล้วแต่ มันมีเหตุผลอะไร ถ้าปัญญาได้ต้อนไปมันจะปล่อย สิ่งที่ปล่อย ปล่อยบ่อยครั้งเข้ามันก็จะละเอียดขึ้น ถ้าเราบ่อยครั้งมันก็จะละเอียดขึ้น สิ่งที่จะละเอียดไม่ต้องไปเข้าใจสิ่งใด นี่ประสบการณ์

การฝึกงาน คนที่ทำงานประสบการณ์ของเขา ถ้าประสบการณ์ของเขาอย่างนี้ เรื่องของโลกนะ ประสบการณ์มันเป็นประสบการณ์ของจิต มันเป็นความเห็นจากภายใน มันจะเก็บไว้ในหัวใจเลย แต่ในการทำความเข้าใจ พอมันเกิดดับๆ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ อริยสัจ สิ่งที่เป็นอริยสัจ มรรคญาณมันละเอียด ละเอียดเกินกว่าปุถุชนของเราจะทำความเข้าใจมันได้

ถ้าปุถุชนทำความเข้าใจเรื่องอริยสัจอย่างนี้ยังไม่เข้าใจ เวลามันเสื่อม มันจับต้นชนปลายไม่ได้เลย ประสบการณ์ของโลกเขายังจำได้เนาะว่าเราทำเคยทำงานอย่างนี้ เคยทำอย่างนี้ แต่ประสบการณ์ของจิต แม้แต่พอได้ขึ้นสงบมา เวลามันเสื่อมขึ้นมาแล้วมันทำไม่ได้นี่งั้นนะ หมุนไปหาครูบาอาจารย์ “ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำได้อย่างนี้มันเป็นเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้แล้วทำไมเป็นอย่างนั้น” เพราะอะไร

เพราะถ้ามันยกขึ้นเป็นอริยสัจ มันเป็นวุฒิภาวะที่เหนือความรู้ของปุถุชนไง เพราะเราเป็นปุถุชน เวลาเราวิปัสสนาขึ้นไปเป็นกัลยาณปุถุชน ถ้าเป็นกัลยาณปุถุชนเพราะอะไร เพราะเห็นสภาวะการเกิดดับมันปล่อยวางเข้า ใช้ปัญญาอบรมเข้าไป ใช้ปัญญาไล่ต้อนเข้าไป นี่ถ้าความเข้าใจของกิเลส จิตใจकरแก้กรรม แล้วมันจะเข้าไม่ถึงธรรม มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เวลามันปล่อยวางแล้วเป็นธรรม ว่าง สบาย ว่าง สบาย...นี่มันเสียดายโอกาส เพราะของนี้ สิ่งທີ່จิตใจकरแก้กรรม แล้วเข้าไปถึงส่วนประกอบของควรที่จะยกใจให้เป็นธรรม แต่มันเข้าใจผิดด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยากบอกว่านี่คือธรรม ถ้านี่คือธรรม พอจิตมันติดมันจะก้าวเดินอีกไม่ได้เลย

เราหลงทางนะ คนชี้ทางถึงทางถูกเราก็ไปได้ หรือหลงทางแล้วเราไปแสวงหา มันก็ยังหาหนทางที่ถูกต้องได้นะ แต่ถ้าจิตมันติดเหมือนคนตาบอด มันไม่ยอมรับสิ่งใดเลย ค้นหาความทะยานอยากเป็นแบบนั้น เขาเรียกว่าติด ถ้าติดคือมันไม่ยอมรับสิ่งใดอีกแล้ว จะต้องทำให้เข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ เป็นมิจฉา คือความผิด ถ้าเป็นความผิดขึ้นมา ตามันจะเปิดขึ้นมา สิ่งที่มาเปิดขึ้นมาแล้วสิ่งนี้จะเกิดขึ้นมาได้ยังไง จะเกิดขึ้นมาเวลาจิตมันเสื่อม

ถ้าจิตมันเสื่อมมันจะเป็นความรู้สึกเลย เหมือนกับสิ่งที่ว่า เรามีสิ่งใดอยู่ เหมือนที่เวลาจิตเสื่อมๆ เหมือนเศรษฐีมหาเศรษฐีแล้วล้มละลาย คนล้มละลาย เรามีเงินเป็นมหาศาลเลย แล้วเราล้มละลาย เงินนั้นมันก็ไม่มีความค่าใช้ใหม่ หรือมีเขาก็ยึดไปหมดใช้ใหม่ พอยึดหมดเราก็ไม่มีสิทธิจะใช้เลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบไป จิตมันปล่อย มันวาง มันมีความสุข สุขมาก เหมือนกับพระอรหันต์เลย ไปไหนเนื่องจากถ้าหาญมาก มีความสงบ นี่นิพพาน ความว่าง สิ่งนี้เป็นนิพพาน สิ่งนี้เป็นความสุข...เวลามันเสื่อมหมดเลยนะ ความว่างทำไมมันทุกข์ล่ะ ความว่างทำไมมันมีแต่ความฟุ้งซ่านล่ะ ทำไมมีความวิตกกังวลล่ะ

นี่มันบอกเองไงว่าจิตเสื่อม ว่าจิตเสื่อมแล้วจะทำอย่างไรขึ้นไปล่ะ จะให้มันไปถึงว่าที่คิดว่านิพพานนั่นนะ สิ่งนั้นมันเป็นแค่สมาธิ มันแค่เป็นความว่าง มันขาดสติ มันถึงเป็นมิจฉา ถ้ามีสติขึ้นมา มันก็เป็นสัมมา

นี่ไง สิ่งที่ว่า ใจकरแก้กรรม สิ่งทีควรประกอบขึ้นมาเป็นมรรค ๘ มันควรจะเป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นมาให้เป็นธรรม แต่เราก็ไปติดอยู่ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันก็เลยเสื่อมไปหมดโดยใจकरแก้กรรม แต่ไม่เป็นธรรม

ใจคารแก่กรรม แต่ใจเป็นธรรมขึ้นมา มันต้องมีสติสัมปชัญญะ แล้วจิตสงบเข้ามา แล้วต้องตั้งฐาน คนมีต้นทุน คนมีแรงขึ้นมา ย้อนไปใช้ปัญญา ถ้ามันเห็นกายก็พิจารณากาย ถ้าไม่เห็นกายก็ใช้ปัญญาฝึกฝนไปเรื่อยๆ ให้ประสบการณ์ของจิตมันมีประสบการณ์ ให้เป็นผู้ชำนาญการ เป็นผู้ชำนาญการเอง เพราะจิตมันจะยกขึ้นจากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน

ถ้ากัลยาณปุถุชน เห็นจากตาของใจนะ ว่าสิ่งที่มันเจริญแล้วเสื่อมเกิดจากรูป รส กลิ่น เสียง เพราะสิ่งนี้ รูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นอาหารของ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ความรู้สึกเป็นอาหารของใจ ความรู้สึกนะ ไม่ต้องผ่านตา เราอยู่ในป่าในเขา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในถ้ำไม่เห็นสิ่งใดหรือ มันก็เจริญแล้วเสื่อมอย่างนี้ เจริญแล้วเสื่อมมันเกิดจากไหนล่ะ? เกิดจากจิตนี้ เกิดจากความรู้สึกนี้

ไม่เห็นสิ่งใดเลย แต่มันคิดของมันได้ไง เห็นไหม คุณิ หน้าที่ของตาเห็นรูป ถ้ามีจิตรับรู้ รูปนี้คือรูปสวย รูปงาม รูปไม่สวย ไม่งาม เสียง เสียงเพราะ เสียงดำ เสียงดีฉินนินทา กลิ่น นี่หน้าที่ของเขามันรับรู้แต่ละหน้าที่นะ อายตนะ ๖ หน้าที่ต่างๆ รับแต่ละหน้าที่

แต่ใจไม่อย่างนั้นหรือ ใจไม่มีหู ไม่มีตา ไม่มีปาก ไม่มีสิ่งใดเลย มันนึกของมันเองได้ มันสร้างภาพได้ มันรู้จากตัวของมันได้ เห็นไหม แล้วเราอยู่ในถ้ำอยู่ในป่านี้มันนึกได้ มันจินตนาการได้แล้วร้ายกาจด้วย

อยู่ในที่ชุมชน อยู่ในที่หมู่คณะ หลุกคลีในหมู่ สิ่งนี้ไม่เกิดหรือ เพราะกิเลสมันเห็นว่าสัตว์ตัวนี้ไม่มีอนาคต สัตว์ตัวนี้อยู่ในสังคมอย่างนี้ เพราะมันเป็นใจที่ไม่ควรแก่กรรม เพราะมันทำเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมาไง แต่สัตว์ที่มีอนาคต ภิกษุวัณรที่มีอนาคต เขาจะออกหลักเรือน ออกหาที่สังค ผู้ที่มีอนาคตกิเลสมันรู้ทันไง สัตว์ที่ไม่มีอนาคต เหมือนกับสัตว์ที่อยู่ในอำนาจของเรา เราไม่ต้องไปรักษามากเพราะสิ่งนี้มันจ้านกับเราอยู่แล้ว สั่งซ้ายหันขวาหัน มันอยู่ในอำนาจของกิเลสแน่นอน มันไปไหนไม่รอดหรือ มันต้องตายไปโดยธรรมชาติ มันยังอยู่ในอำนาจของเราตลอดไป

แต่สัตว์ที่มีอนาคต ออกประพฤติปฏิบัติ ออกอยู่ถ้ำอยู่ป่าอยู่เขา มันจะไม่มีรูป รส กลิ่น เสียงเข้ามากระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย แต่มันมีใจนะ คนมีใจนี้กิเลสมันยิ่งร้ายกาจ เพราะสัตว์ที่มีอนาคต สัตว์ตัวนี้เหมือนสัตว์ที่มีแวว สัตว์ตัวนี้เป็นสัตว์ที่จะพ้นไปจากอำนาจของเรา กิเลสมันจะเข้าไปในสัตว์ตัวนั้น

พอเราไปอยู่ในที่สังคเนะ ความคิดมันจะต่อต้าน ความคิดชั่วก็มันจะพุ่งชานออกมา มันจะออกมา เพราะอะไรล่ะ เพราะกิเลสเราน่ะ พญามารในหัวใจเรามันมีอำนาจ มันพยายามครอบคลุมพยายามแผ่อำนาจรักษาจิตดวงนี้ไว้ไง

ใจที่ควรแก่ธรรม เวลาเราจะต่อสู้กับกิเลส กิเลสในหัวใจของเรามันยื่นเราหงายท้องไปก่อน แล้วบอกว่่านักรบเป็นพระแล้ว บวชนี้บวชโดยสมมุตินะ บวชออกมาจากครูบาอาจารย์ บวชออกมาจากโบสถ์ เราเป็นพระโดยสมมุติ เรามีสักยภาพ เราเป็นพระโดยสมมุติ มีศีลเท่ากัน มีศีล ๒๒๗ เหมือนกับภิกษุทั่วไป

เป็นนักรบ เป็นผู้ที่มีโอกาส เพราะในการดำรงชีวิต นักรบนี้อาหารบิณฑบาต แคการดำรงชีวิตได้เท่านั้น สิ่งที่ยังดำรงชีวิตได้เพื่อต่อสู้กับกิเลส ในเมื่อเราเป็นภิกษุโดยสมมุติ ถ้าเราจะเป็นภิกษุโดยหัวใจ เป็นนักรบจะเข้าถึงธรรมในหัวใจ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระอรหันต์ ๖๑ องค์กรออกเผยแผ่ธรรมขึ้นมาทำไมเพราะอย่างนี้ไง

“เรา ๖๑ องค์กร พร้อมองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พ้นจากบ่วงที่เป็นทิพย์และบ่วงที่เป็นโลก”

บ่วงที่เป็นโลกก็รูป รส กลิ่น เสียง สิ่งที่ยามคุณนี้เป็นบ่วงของโลก...บ่วงที่เป็นทิพย์ ตั้งแต่พรหมลงมาเป็นทิพย์เป็นสมบัติของจิตทั้งหมดเลย พ้นจากบ่วงนั้นทั้งหมดเลย แล้วเผยแผ่ธรรมมาแล้วเราเป็นนักรบ มีธรรมและวินัยเป็นดาบ เป็นธงชัยของเราที่เราจะฟันฝ่ากับกิเลสในตัณหา ความทะยานอยากของเรา แล้วเราออกไปที่สังคเนะที่วิเวกเพื่อจะทำความสงบของใจขึ้นมา แล้วมารมันก็เข้ามาควบคุมใจ เห็นไหม มันเป็นการต่อสู้ มันเป็นการประพาศปฏิบัติของจิตของเรา เราจะมีคามเข้มแข็งขนาดไหน

ถ้าเข้มแข็งขึ้นมา เห็นไหม เวลาทุกข์เวลายาก สิ่งที่ยากก็ขึ้นมา จิตใจไม่เคยทอดอเลย แต่ถ้าเป็นคนอ่อนแอ เวลามันทุกข์เวลายันยาก มันจะแสวงหาที่สะดวกสบาย มันก็กลับไปคลุกคลีในหมู่คณะ มันก็จะเป็นสัตว์ที่ไม่มีอนาคตไง มันจะเข้าเป็นฝูงสัตว์ที่จะออกไปในวัฏฏะ โคลงนั้นจะพาจิตดวงนี้ตกไปในวังน้ำวน ใจนี้สิ่งนี้เวลายันท้อแท้เหนื่อยเนื้อดำใจ

แต่ถ้าเรามีความเข้มแข็งของใจ เราจะเป็นสัตว์โตน สัตว์ป่าถ้าเป็นสัตว์โตนมันจะไปตัวเดียว มันจะมีความมองอาจ มันต้องการจะรักษาชีวิตของมัน รักษาชีวิตของมันเพื่ออะไร? เพื่อ

ดำรงชีวิตของมันไง มันไม่เป็นสัตว์ฝูง สัตว์หมู่ สัตว์ฝูงสัตว์หมู่ไปในหมู่มันอาศัยกัน ปกป้องภัยกัน เพราะมันดำรงชีวิตเผ่าพันธุ์ของมัน

แต่สัตว์โตน หมูโตน สัตว์ต่างๆ มันจะไปตามอำนาจของมัน นี่ก็เหมือนกัน นักรบไป เราไปแบบนอแรด ถ้ามันจะทุกข์ มันจะลำบาก สิ่งทีลำบากเพราะอะไร เพราะวิญญูะ คนเกิดคนตายมาในวิญญูะมันทุกข์กว่านี้อีก เช่น การเกิดจากกรรมของมารดา เราออกมาจากช่องคลอด ถ้ามันตายคานั้นก็มี นี่เป็นความทุกข์อย่างยิ่ง แต่เราจำไม่ได้ สิ่งทีจำไม่ได้ แล้วถ้ามันยังปลดเปลื้องสิ่งทีเป็นอวิชชาในหัวใจไม่ได้ มันจะไปเกิดอีก มันจะไปสุขทุกข์ทั้งเก่าๆ นี่อีก แล้วสิ่งนี้มันจะทำให้จิตตัวนี้ไปทุกข์อีก เห็นไหม

แล้วเวลาจะตายก็รำพึงรำพันกัน อาลัยอาวรณ์กัน ทุกข์ยากกัน จับไม่จับมือนกัน ให้คิดถึงกัน นี่อาลัยอาวรณ์ไปหมดเลย ทุกข์ใหม่ ถ้าทุกข์อย่างนี้มันเป็นความทุกข์ทีทำให้ในวิญญูะนี้มันบีบคั้นใจมาตลอด แล้วเราออกธุดงค์ ออกประพฤติปฏิบัติ ออกอยู่ในป่าในเขา มันทุกข์อย่างนี้มันทุกข์เพื่ออะไร? มันทุกข์เพื่อจะสุขนะ

ทุกข์ของโลกน้ำตาไหลพรากทุกชาติทุกภพ แล้วก็มาเกิดมาตาย น้ำตาไหลทุกชาติทุกภพ เก็บไว้ถ้าเป็นจิตหนึ่ง น้ำทะเลสูไม่ได้ แต่ขณะที่เราออกประพฤติปฏิบัติ มันจะทุกข์ขนาดไหนทุกข์เพื่อจะสุขนะ แม้แต่เราออกมา เราชนะตนเอง เราคลุกคลีอยู่ในชีวิต คลุกคลีอยู่ในสังคม นี่สุขอย่างหนึ่ง เพราะอยู่ในสังคมมันอบอุ่นใจ แต่ถ้าเราวิเวกออกไป เราออกประพฤติปฏิบัติมันวิเวกใหม่ มันสดใหม่ มันวิเวกใหม่ สิ่งทีวิเวกเห็นใหม่ สิ่งนี้มันเป็นความสุขนะ

ความสุข ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ สุขของเราคือความสด สุขความสงบเกิดจากใจไม่มี เราไปอยู่ในที่สดในที่วิเวกมันเป็นความสงบสด ตั้งแต่สถานทีวิเวก แล้วกายวิเวก เพราะเราจะแยกออกไป เรามีความสมัครใจ เรามีความองอาจกล้าหาญ เราจะยอมผจญกับความทุกข์ ขาดแคลนเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย แต่หัวใจมันจะองอาจของมัน นี่มันมีความสุข มันสัมผัสได้

แม้แต่กายวิเวก ถ้ามีสติ ในเมื่อเราฟังธรรมของครูบาอาจารย์แล้วมันองอาจกล้าหาญ แค่นี้มันก็เป็นความสุขแล้ว ถ้าเราทุกข์ขนาดไหนทุกข์เพื่อมีความสุข แล้วเราพยายามฝืน พยายามต่อสู้ การเดินจงกรม การตั้งสตินั่งสมาธิภาวนา ถ้าจิตมันสงบรวมลงมา นี่ความสุขก็เกิดขึ้นมาแล้ว

เราทุกข์เพื่อจะแสวงหาความสุข ทุกข์แบบนี้ทุกข์แบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกข์แบบครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ชี้นำมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ทุกข์กว่าเราหลายร้อยเท่านัก ถ้าเราประพาศปฏิบัติ ในเมื่อครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ดำเนินมาตามร่องรอยนี้ แล้วเราเดินตามครูบาอาจารย์ของเราไป ครูบาอาจารย์องค์แรกคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะน้อยเนื้อต่ำใจไปหาสิ่งใด

ถ้าจิตมันตั้งขึ้นมาอย่างนี้ มันก็มีกำลังขึ้นมา ความทุกข์อย่างนี้มันไม่ได้เป็นความทุกข์เลย มันเป็นชีวิตปกติ มันเป็นชีวิตธรรมดาของนักรบ ชีวิตธรรมดา เห็นไหม เราหันเพื่อดำรงชีวิตเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “หยอดน้ำมันล้อเกวียนไม่ให้มันเสียงดังออกแอดเท่านั้นล่ะ” ดำรงชีวิตไว้เพื่อจะประพาศปฏิบัติ เพื่อจะไม่มาเกิดอีกใจ ใจนี้ควรแก่ธรรม แล้วมันจะถึงธรรม มันจะเป็นธรรมขึ้นมา ถ้าเรามีความองอาจกล้าหาญ

ถ้าเรามีความน้อยเนื้อต่ำใจ มีความอ่อนแอ คุณิ เวลาประพาศปฏิบัติกัน เราได้ยืนแต่ข้างข้างขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมอยู่โคนต้นโพธิ์ ข้างของพระสารีบุตรอยู่ที่เขาคิชฌกูฏ ข้างของพระโมคคัลลานะ ข้างของครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ นี้ได้เข้ามา หลวงปู่มั่นที่เชียงใหม่ หลวงปู่เสาร์ล่ะ สิ่งนี้ได้แต่ข้างของคนอื่น อ่านพระไตรปิฎกก็เหมือนกัน ได้แต่ข้างของคนอื่น

ถ้าประพาศปฏิบัติของเราขึ้นมา มันเป็นสันติภูมิกอ มันเป็นความรู้สึกรู้สีกของเรา มันเกิดในปัจจุบันนี้ ถ้ามันเกิดปัจจุบันนี้ สิ่งนี้มันมีความองอาจกล้าหาญ มันมีการกระทำใจ จากที่มีการกระทำขึ้นมามันก็เป็นข้างของเรา มันเป็นเรื่องที่ว่าเป็นโอปนนิโก ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาธรรม ร้องเรียกสัตว์เข้ามา ความสงบเป็นอย่างนี้ ปัญญาเกิดอย่างนี้ ความทุกข์อย่างที่เราประพาศปฏิบัติ ขึ้นมาอย่างนี้ สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมามันต่อยอดขึ้นมาจะ

เราไม่มีประสบการณ์สิ่งใดเลย เราไม่ได้ประพาศปฏิบัติอะไรเลย แล้วเราบอกว่า...เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ว่าให้บอกบริษัท ๔ ให้ปฏิบัติบูชา

การปฏิบัติเหมือนการกินข้าว ถ้าเราไม่กินข้าวนะ เรานั่งมองมันอยู่อย่างนั้น สำหรับมันตั้งไว้แล้วก็เอาไปเก็บ ทิ้งนี้หิวตลอดไป ก็ว่าเป็นชาวพุทธๆ ใจ แต่ในการประพาศปฏิบัติเหมือนกินข้าวเลย พุทธโศกหนึ่งก็ตักคำหนึ่งเข้าปาก ตั้งสติไว้ก็เหมือนกินน้ำเข้าไป พุทธโศกๆ ไปมันไม่สงบ เป็นไปได้อย่างไร มันไม่มีสติสัมปชัญญะมันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร

เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราทำของเราไป สิ่งนี้ตั้งใจทำ มันจะเป็นสัมมา สัมมาคือตั้งใจ ตั้งใจ เห็นไหม ตั้งใจทำ ตั้งใจในเหตุ ตั้งสติแล้วเดินจงกรมไป ไม่ได้อยากในผล นั่งสมาธิ ๕ นาที จะสงบ ๑๐ นาที จะสงบ ๑๐๐ ชั่วโมง จะสงบ มันไปผืนน่ะ นั่งสมาธิแล้วมันไม่เป็นปัจจุบันนะ มัน ผันไปข้างหน้าเลย แล้วบอกจะให้สงบไป

คูลี คูลีเลส พญามารที่มันบอกสัตว์ สัตว์ตัวนี้สัตว์ประเสริฐจะพ้น มันจะมาล่อลวงอย่าง นั้นนะ นี่ถ้าเราทำไปอย่างนั้น นั่งอยู่ ๕ ปี ไม่สงบสักทีมันจะเข็ด พอจะเข็ดขึ้นมาก็ต่อยเลย นั่ง ต่อไปปัจจุบัน ก็ปีศาจก็ช่างหัวมัน นั่งสภาวะแบบนี้เดี๋ยวมันสงบเอง สิ่งที่สงบเองเพราะอะไร เพราะมันเป็นมรรค

แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่คาดหมาย มันเป็นตัณหา มันเป็นสมุทัย ทั้งๆ ที่ปฏิบัติอยู่นี้ ทั้งๆ ที่จิตนี้ ควรแก่ธรรมนี้แหละ แต่กิเลสมันจี๋หัวอยู่ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติไป เห็นไหม คูลี คูลีปฏิบัติที่ เขาบอกว่า “ปฏิบัติด้วยความอยากจะเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่มีมันมีความอยากในหัวใจ ปุถุชนจะปฏิบัติ ไม่ได้ ต้องละความอยากก่อน” นี่เขาเหมือนกับเขาปฏิเสธผลทั้งหมดเลย

เพราะจิตกับความรู้สึกมันเป็นคนรับผล สติเราก็คือคนตั้งขึ้นมา สมาธินี้จิตก็เป็นคนรู้ สิ่ง ที่ว่า สมาธิปัญญา มันเกิดขึ้นมากก็จิตมันเป็นคนที่ตั้งขึ้นมา มันเป็นจากมรรคนี้แหละ มันเป็น จากจิตเรานี้แหละ จากกิเลสตัณหาความทะยานอยากเรานี้แหละ แต่มันทำไปด้วยความเข็ดขยาด ที่ว่า ถ้าตัณหาความทะยานอยาก อยากในผลมันจะเป็นทุกข์ จนมันปล่อยวางได้ มันต้องฝึกมา อย่างนี้

พอฝึกมาอย่างนี้มันจะเห็นเลยว่า ความอยากอย่างนี้ทำให้เราเจ็บปวดแสบร้อนมากก็พัก ชาติแล้ว เราถึงปล่อยวางมาให้มันเป็นสมดุขของมันเอง ถ้าสมดุขของมันเอง สิ่งนี้มันเป็นมรรค ถ้า เป็นมรรคมันก็สงบเข้ามา พอเป็นมรรคขึ้นมาเป็นกัลยาณปุถุชน สิ่งนี้มันแบกรับวุฒิภาวะอย่างนี้ ได้

ถ้าแบกรับวุฒิภาวะอย่างนี้ได้ จิตเสื่อมไม่ต้องมาพูดกัน เคยเจริญแล้วเสื่อม สิ่งที่เจริญแล้ว เสื่อมเพราะมันไปติดในรูป รส กลิ่น เสียง ถ้ามันเข้าใจในรูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็น พวงดอกไม้แห่งมาร เป็นสิ่งที่ถูกระชากลากหัวใจนี้ออกไปตลอดเวลา แล้วเราใช้ปัญญา ไคร้ครวญเข้ามาโดยสติสัมปชัญญะตลอดขึ้นมา มันจะเห็นเลยว่า รูป รส กลิ่น เสียงกับจิตมันเป็น คนละส่วนกัน มันรู้เท่ารู้ทันไปหมด มันรู้เท่ารู้ทันมันก็ควบคุมจิตให้เป็นความสงบได้ง่าย

เพราะคนที่มันเคยทำ คนที่ควบคุมได้ เหมือนเรามีความชำนาญ เหมือนการที่เราขับรถ เราขับรถมีความชำนาญ เรากระยะทางได้ถูกต้องหมดละ จะขยับหน้าถอยหลังเราจะทำได้หมดเลย เพราะอะไร เพราะรู้หมด เราควบคุมได้หมด นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นกัลยาณปุถุชน จิตมันจะสงบได้ง่าย ควบคุมได้ง่ายมันจะไม่ไปตามรูป รส กลิ่น เสียง เหมือนขับรถไปมันจะไม่ออกนอกคู่ออกทางหรือ เพราะมันออกไปมันรู้ว่า พอคาบเส้นมันก็รู้แล้วผิดกฎจราจร ตกถนน จิต รถเราสะท้อนจนมันลงไปโคลง มันตกถนน จะไม่รู้รู้อย่างไรว่ารถมันตกคลอง

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อสติมันควบคุมจิตอยู่อย่างนี้ มันตามรู้จิตไปมันก็รู้ ตามเสียง ไปนี่เสียงมาแล้ว ไปแล้ว... โง่ตายท่าเลย นี่ย้อนกลับ จะไปมันไม่ไป พอมันไม่ไปมันก็ควบคุมได้ เห็นไหม พอควบคุมได้ นี่ใจควรแก่ธรรม ถ้าควรแก่ธรรมขึ้นมามันก็ยกขึ้นไป นี่ควรแก่...สิ่งนี้มันควรมาก ถ้าควรขนาดนี้ละ แล้วไม่น้อมไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม มันก็ยังไม่เป็นธรรมอยู่วันยังค่ำละ

ใจควรแก่ธรรม ต้องทำให้มันเป็นธรรมขึ้นมา แล้วเป็นธรรมขึ้นมาจากไหนละ? เป็นธรรมขึ้นมาจากจิตสงบแล้วน้อมไปที่กาย เวทนา จิต ธรรม แล้วให้เป็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยธรรม ไม่ใช่โดยกิเลส ถ้าโดยธรรมคือเห็นแล้วมันจะสะท้อนจิต โดยธรรมนะ เห็นกายนี้ชนพองสยองเกล้า โดยจิต เห็นไหม เห็นอาการของขันธ จับขันธในสภาวะแบบนั้น โดยธรรม โดยสภาวะธรรม เวลาความคิดเกิดขึ้นโดยธรรม กาย เวทนา จิต ธรรม จิตเศร้าหมอง จิตผ่องใส จิตอาการเสื่อม อาการเจริญของจิต มันเห็นหมดละ ถ้าเห็นหมด นี่มันมีการกระทำอย่างนี้ มรรคญาณจะเกิดอย่างนี้

ถ้ามรรคญาณมันเกิด ปัญญามันเกิด ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมันจะเห็นปัญญาก้าวเดินไปนะ ภาวนามยปัญญามันเกิดกันมาอย่างนี้ มันไม่ใช่เป็นโลกีย์ปัญญาที่ว่าศึกษาธรรมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วกล่าวตู่ละ พระไตรปิฎกท่องจำนะ ท่องจำเพราะว่าเป็นของเรา เป็นของเราละ มันแก้กิเลสไม่ได้หรอก ปัญญาของโลก ปัญญาใคร่ครวญอย่างไรรู้ก็แก้กิเลสไม่ได้หรอก

แก่ธรรมได้ก็อย่างที่ทาสมาธิขึ้นมาเมื่อกี้ ที่ว่า ทนรูป รส กลิ่น เสียง ทนเข้ามาจนเป็นควรแก่ธรรมๆ ขึ้นมา แล้วยกขึ้นวิปัสสนา ขณะที่มันเห็นสภาวะแบบใด แล้วกิเลสมันก็ตามมา พญามาร เห็นไหม สัตว์นี้เป็นสัตว์ที่ว่ามันจะออกจากอำนาจของเรา มันก็ยังคุมไป

ในสมาธิก็คิดสมาธิ คิดสมาธิจนจิตเสื่อม จนสร้างสมาธิขึ้นมาไม่เป็นก็ตลกทุกขี้ได้ยาก ต้องดูต้องไถไปจนเห็นอาการของความรูป รส กลิ่น เสียง เห็นความทุกข์ เห็นสิ่งที่กิเลสจะพาไปติด

จนทุกข์ จนเจ็บแสบปวดร้อจน จนมันปล่อยวาง จนมันฝึกฝน จนเข้าใจ จนมันเห็นรูป รส กลิ่น เสียง เป็นรูป รส กลิ่น เสียง จิตเป็นจิต แยกออกจากกัน เป็นกัลยาณปุถุชน

นี่แก่การติดสมาธิมาส่วนหนึ่ง แล้วพอมาวิปัสสนาไปมันก็ไปติดในธรรม ถ้าติดในธรรม มันไม่เป็นธรรม พอวิปัสสนาไปมันก็ปล่อยเหมือนกัน พอปล่อยมันก็ว่างเหมือนกัน ก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เห็นไหม เวลาติดสมาธิที่ว่าเป็นนิพพาน เวลาไปวิปัสสนาใคร่ครวญส่วนหนึ่งก็ว่าเป็นนิพพานอีกถะ นี่เวลามันติดมันติดไปหมด เห็นไหม

ถ้ามันติดไปหมด มันปล่อยวางก็แล้ว ถ้ายังชะล่าใจนะ มันเสื่อมเหมือนกัน สิ่งที่เป็นเสื่อม เห็นไหม โสคาปัตติมรรคก็ยังไม่เสื่อมอยู่เพราะมันไม่เป็น โสคาปัตติผล ถ้าเป็นโสคาปัตติผล มันอกุปปิธรรม มันเสื่อมไม่ได้ สิ่งที่ยังเสื่อมอยู่นี้มันยังเป็นกัลยาณปุถุชน มันยังเป็นปุถุชนอยู่ มันยังเป็นสมมุติอยู่ มันยังไม่เป็นธรรม มันมีกิเลสแทรกอยู่ การวิปัสสนา ทั้งๆ ที่เข้าไปวิปัสสนาแล้วนะ

เข้าไปเดินภาวนามยปัญญาแล้ว นี่มันยังปล่อยมา ปล่อยโดยมีกิเลสเข้าแทรก ปล่อยแล้วมันก็ยังเป็นอกุปปิยะ คือเจริญแล้วเสื่อมอยู่วันยังค่ำ มันถึงต้องมีครูมีอาจารย์หรือว่ามีอำนาจวาสนา จากสิ่งนี้ ถ้าคนเคยผ่านจากกัลยาณปุถุชน แล้วเราเข้าใจถึงการควบคุมของจิตได้นี่มันจะมีสติ มันจะมีสัมปชัญญะ มันจะใคร่ครวญของมันอย่างนั้น มันจะมีความชำนาญของมันขึ้นมา

แล้วเวลามันยกขึ้นวิปัสสนา นี่เหมือนอีกแล้ว ถ้าอย่างนี้เดี๋ยวก็เสื่อม ถ้าเสื่อมอย่างนี้เดี๋ยว กิเลสมันตีกลับมา ตีกลับมาเหมือนคนล้มละลายนะ คนล้มละลายแล้วพยายามจะมาตั้งเนื้อตั้งตัว ใหม่มันทุกข์กว่าคนที่กำลังทำธุรกิจอยู่ ถ้าคนที่ทำธุรกิจ ธุรกิจกำลังเฟื่องฟู เราจะเก็บหอมรอมริบ เราจะตั้งเป้าว่าเราจะเข้าเป้าที่ไหนได้อย่างนี้ มันจะโอกาสมากกว่านะ แต่ถ้าคนล้มละลายมันต้องเริ่มต้นสร้างฐานขึ้นมาใหม่ แล้วต้องทำธุรกิจขึ้นมาจนถึงจุดหนึ่ง แล้วเราจะเก็บยอดของเราจนถึงกำไรสุทธิ กำไรสุทธินี้คืออกุปปิธรรม

ถ้าคนล้มละลายจะเอากำไรสุทธิตมาจากไหน เพราะมันไม่มีทุน เห็นไหม เวลาเสื่อม ถ้าเสื่อมเป็นแบบนี้ ต้องเริ่มต้นนับหนึ่ง พยายามต่อยอดขึ้นมา แต่ขณะที่เราวิปัสสนาอยู่ ขณะที่ว่าธุรกิจเรากำลังงอกงามอยู่นี้ เราอย่าชะล่าใจ ขณะที่เราทำธุรกิจอยู่นี้ เวลาเราทำ เราค้าขายไป ขาดทุนก็มีนะ กำไรก็มีนะ ไม่ใช่กำไรตลอดไปนะ

แต่ถ้าเป็นกำไรขึ้นมา มันก็ปล่อย มันก็ว่าง เหมือนกับเราวิปัสสนาไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้ามันสมควรเป็นมัจฉิมาปฏิบัติ มันจะปล่อยได้ ถ้ามันไม่สมควร ไม่มัจฉิมาปฏิบัติ ต่อสู้ขนาดไหน ขนาดที่ว่าถ้าสมาธิอ่อนมันจะดึงกัน มันจะโต้แย้งกันจนจิตปล่อยไม่ได้นะ ยึดมันอยู่อย่างนั้น แล้วถ้าคิด คิดอย่างนั้นนะ ไปไม่รอดหรอก

แต่ถ้าคนมีครูบาอาจารย์นะ ท่านบอกให้ปล่อย ปล่อยทันที คือไม่ทำงาน ปล่อยงานไปก่อน เหมือนเรากำลังเจรจาทำธุรกิจ ขณะที่เราปิดการขายนี้ไม่ได้ เราเจรจาไปที่ไม่จบหรอก เราก็ปล่อยเลย กลับมาที่สมาธิใจ กลับมาดูที่สินค้าเรา เอ๊ะ! สินค้ามันเป็นอย่างไร ทำไมเขาไม่ตกลง เขาซื้อเราไม่ได้เพราะเหตุใด

เห็นไหม เหมือนกัน ถ้าคนไม่เข้าใจก็พยายามจะต่อเขา ต้องซื้อๆ...แล้วใครจะไปซื้อเอ็งล่ะ เพราะกิเลสมันมีอำนาจเหนือเอ็งอีกด้วย กิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่า มันโต้แย้งกว่า มันยึดเชื้อไว้ มันทำให้เราปิดการขายไม่ได้ แล้วเราอดกลับมา แล้วเดี๋ยวสินค้าเราก็จะเน่า สินค้าเราก็จะเสีย แล้วเราก็จะขาดทุน

แต่ถ้าคนฉลาดนะ ไม่มีการเจรจา คือไม่ใช่ปัญญา กลับมาที่พุทธโธ กลับมาที่ปัญญาอบรมสมาธิ กลับมาที่ฟื้นฟูกำลังของเรา กลับมาดูที่สินค้าของเรา ถ้าสินค้าของเรามันมีขึ้นมา กลับไปวิปัสสนา นี่มันทำอย่างนี้ เขาเรียกว่าหมั่นคราดหมั่นไถ หมั่นวิปัสสนา หมั่นใช้ปัญญา ถ้าปล่อยวางได้ นั่นคือผลงานของเรา เราก็ทำของเราไป นี่ใจนี้ควรแก้กรรม

ควรแก้กรรมเราก็ทำของเราไป ควรแก้กรรมไปเรื่อยๆ “ควร” ควรที่จะเป็น อย่าปล่อยให้มันเสียหาย ถ้ามันเสียหายนะ มันจะเข้าไม่ถึงแล้วจะล้มละลาย คือเสื่อม ถ้ามันควรแก้กรรมแล้วเราต้องถนอม ต้องรักษา

ภาคปฏิบัติถึงกราบครู กราบอาจารย์ กราบธรรมและวินัย เพราะธรรมและวินัยเป็นศาสนาของเรา นะ ครูบาอาจารย์ของเรา อุปัชฌาย์อาจารย์เป็นพ่อแม่ครูจารย์จะไม่รักลูกศิษย์ เป็นไปไม่ได้หรอก พ่อแม่จะยังรักลูกเลย แล้วครูบาอาจารย์เราประพฤติปฏิบัติมาในหัวใจ กว่าจะผ่านขั้นตอนมานะ กว่าจะผ่านวิกฤตในเรื่องของกิเลสในแต่ละขั้นตอนนี้เอาหัวใจเข้าปากบั่น เข้าต่อสู้กับกิเลสมาตลอดเวลา

แล้วสิ่งนี้มันเป็นงานของเอกบุรุษ งานของนักรบนะ ถ้านักรบรบมาอย่างนี้ แล้วมีลูกศิษย์ ลูกหาอยากเป็นนักรบ อยากประพฤติปฏิบัติ มันมีครูบาอาจารย์องค์ไหนบ้างที่ไม่รักลูกศิษย์ มีครูบาอาจารย์องค์ไหนบ้างที่ไม่ปกป้อง ไม่รักษา

แต่เรานะ ค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของเรามันกดขี่ มันไปขบเหลี่ยม มันไปกีดขวางใจ จิตใจของเรา กิเลสของเรา มันทำลายใจควรแก้กรรมไม่ให้เป็นกรรม ถ้าใจที่มันเป็นธรรมนะ มันจะทำสิ่งนี้ได้ มันจะทำสิ่งที่ทำให้ใจเศร้าหมอง ทำสิ่งที่เป็นการปอกุศลให้เราห่างไกลจากธรรม ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไปทำสิ่งนั้นได้ไหม? เราทำสิ่งนั้นไม่ได้หรอก ถ้ามีสติ

แต่ถ้ามันจะทำได้ สิ่งนั้นเพราะกิเลสมันบีบหัวใจ กิเลสพญามารมันบีบหัวใจหัวใจของเรา มันทำให้เราประมาทเดินเลื้อย ทำให้เรานะห่างไกลออกไป เห็นไหม ครูบาอาจารย์นะ สิ่งที่เป็นธรรม คุณติในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่าประมาทนะ ความนิ่งอยู่ของพระอรหันต์เจ้า มันเป็นกรรมนะ เป็นกรรม เพราะเราไปทำบาปอกุศลนะ แต่ถ้าเรามีหัวใจ เป็นบุญเป็นกุศล เราจะรักษาสິงนี้ เราจะถนอมสิ่งนี้ การถนอมการรักษาสิ่งนี้มันจะเป็นบุญกุศลกับเรา

เวลาเราซาบซึ้ง ถ้าใจมันลงครูบาอาจารย์มันจะเป็นอย่างนั้น ใจเราจะเปิดโอกาสบ้าง มันจะเป็นธรรมขึ้นมาได้บ้างใจ แต่ถ้ามันเป็นควรแก้กรรม แต่กิเลสมันยังบีบหัวใจอยู่ การวิปัสสนาอย่างนั้นมันก็ยังติด มันติดแล้วมันก็จะเสื่อม แล้วมันจะล้มละลายไป แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ เป็นอำนาจวาสนาอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์มันมีกำลังใจ แล้วมันยังมูมานะ มันบุกบันเข้าไปนะ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาใจ

จิตบางดวงต้องทำมาก ต้องพยายามวิปัสสนา ต้องพยายามทำลาย เพราะอะไร เพราะจิตเราหยาบ มันเข้าใจได้ยาก เราก็อ่าไปน้อยเนื้อต่ำใจ เราก็อ่ามันคราดหมั่นไถ เอาหลังฟังอาจารย์ไว้ ขณะที่มันทุกข์มันยากมากก็เอาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง เอาครูบาอาจารย์เป็นตัวอย่าง แล้วเราก็อ่านนะ เราก็อ่านต่อสู้อของเราไป

ถ้าจิตของเรามันนุ่มนวล มันควรแก้การงาน เราสร้างบุญกุศลของเรามา วิปัสสนาไปบ่อยครั้งๆ เข้ามันปล่อยได้ นี่มีครูบาอาจารย์มากเลย ขณะที่วิปัสสนาไปครั้งหนึ่งหนหนึ่งแล้วขาดเลยก็มี นี่จิตปาลาปัญญาเข้าใจ

คู่มือศีลสมาธิพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณ นั้นยังไม่ใช่มรรคนะ เพราะมันย้อนไปอดีต จุตูปปาตญาณ มันเป็นอนาคต มันก็ยังไม่เป็นมรรค เลยย้อนกลับมาเป็นอสาวิักขยญาณ นี่หนเดียว จิปปาภิญญาไง ผู้ที่ตรัสรู้ทีเดียวขาดหมด ขาดทั้งโศดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหัตตมรรค เห็นใหม่ มรรค ๔ ผล ๔ พร้อมกันทีเดียว จิปปาภิญญาไง

แต่ถ้าเราวิปัสสนาของเราไป พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างนี้ ถึงที่สุดนะ ถ้าพิจารณากาย เห็นใหม่ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่จิต พิจารณาจิต จิตเป็นจิต ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ พิจารณาเวทนามันก็เป็นชั้นอันหนึ่ง พิจารณาเป็นจิตก็ชั้นอันหนึ่ง นี่มันขาด สิ่งที่ขาดออกไป นี่ใจเป็นธรรม

ถ้าสิ่งใจเป็นธรรมแล้วนะ เพราะว่ามันไม่เป็นสัพพัตตปรมาส มันไม่ถูบลำ มันไม่ฝืนหรอก มันฝืนครูบาอาจารย์ไปไม่ได้ ในเมื่อใจเป็นธรรม ถ้ามันฝืนมันก็ฝืนกับใจตัวเองสิ ใจของเราเป็นธรรม แล้วเราทำบาปอกุศล ทำอาบัติ ทำความผิด มันเป็นธรรมได้อย่างไร

มันเป็นธรรมไปไม่ได้ เพราะมันเป็นอกุศล มันเป็นกิเลส

แต่ถ้ากิเลสอย่างละเอียดนั้นอีกส่วนหนึ่ง กิเลสอย่างละเอียด อย่างเช่นพระโศดาบันยังมีอุปาทานอยู่ ทั้งๆ ที่พิจารณากายได้แล้ว แล้วกามราคะอยู่ในหัวใจยังมีอีกมหาศาล แล้วความไม่รู้ในธรรมอีกมากเพราะอะไร เพราะเป็นอวิชชา

สิ่งที่อวิชชา พระอรหันต์เท่านั้นถึงจะชำระอวิชชาได้ พระอนาคามีชำระเรื่องกามราคะได้ พระสกิทาคามีพิจารณาอกายกับจิตแยกออกจากกัน จนโลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใสได้ พระโศดาบันเห็นสภาวะกายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายกับจิตนี้คนละอันกัน สภาวะแบบนี้ เห็นอย่างนี้มันเป็นอกุปปธรรม

ถ้าอกุปปธรรมนี้ใจเข้าถึงธรรม ใจเข้าถึงธรรม ใจเป็นธรรม เป็นโศดาบัน สิ่งที่เป็นโศดาบันมันก็เป็นสิ่งที่เราควร เราจะถึงที่สุดได้ เพราะจิตนี้เข้ากระแส นะ ถ้าจิตนี้พาดกระแส เข้ากระแสได้ เป็นสิ่งที่วางใจได้ เพราะว่าจะถึงที่สุด เหมือนกับพระโพธิสัตว์ ถ้าองค์สมาธิพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์แล้ว จะต้องเป็นองค์สมาธิพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ถึงที่สุดจนจิตนี้เป็นธรรม จะเป็นพระ
โสดาบัน พาดเข้ากระแส จะต้องไปถึงพระอรหันต์โดยธรรมชาติเลย จะ ๗ ชาติอย่างมาก เห็น
ใหม่ ถ้าเราทำสภาวะแบบนี้ได้ นี่ใจเป็นธรรม

ใจเป็นธรรมก็เป็นใจเรา ใจเป็นกิเลสมันก็เป็นใจเรา ใจเราเป็นกิเลส แต่เราเกิดมาพบ
พระพุทธศาสนา แล้วเราเข้าใจ เรามีบุญกุศล เราเข้าฟังธรรมครูบาอาจารย์มันก็สนใจ นี่ควรแก้
ธรรม แล้วอยากประพฤติปฏิบัตินี้ควรมากเข้าไปใหญ่ แล้วก็มีอุปสรรคขวากหนามข้างหน้า เราก็
พยายามบั่นทอนของเรา ถึงที่สุดแล้วนะ ขวากหนามขนาดไหนเราก็ต้องเดินไปได้ ถ้าเข้าถึงธรรม
ใจถึงธรรมแล้วนี้เป็นผลงานของเรา นี่เป็นเรื่องหัวใจของเรา เอวัง